

ID. ÜTŐ LAJOS.

(1833—1926.)

Mint folyam a tengerbe, olyan csendesen ment át e földi létből az örökkévalóságba. Letette a tisztos vénség földi koronáját, hogy felvegye azt a romolhatatlan koronát, amelyet bizonyára megad az Úr hűséges szolgálóinak. 44 évig szolgálta az evangélium ügyét a dombói egyházközségben. Ez a 44 év a legfényesebb bizonyoságtétel mellette. És bizonyoságtétel az az ékes és szép rend, az a jól megművelt szőlő, az az erkölcsi és vallási élet, amelyet 1910-ben szószékével együtt örökségül hagyott fiára s amely a dombói egyházközséget a legjobb hírű egyházközségek közé emelte. *Kisgyörgy József* szolgatársával együtt szervezték azt a dalkört, amely azóta országos hírnévre tett szert. Nem a nagyhangú és lármás pásztorok közül való volt, hanem a csendes és zajtalan munkás, ki a saját lelkiismeretének nyugalmaiban keresi és találja meg hűsége minden jutalmát.

Nyugalomba vonulása óta családjában és családjának élt, amelyet 60 évnek derűje és boruja tett kedvessé előtte. Szemei látták Istennek sok áldását, de voltak veszteségei is. Ő mindig ugyan az alázatos szívű s Isten akaratában megnyugvó szolga maradt. Hosszu élete az igazi jellemnek és becsületnek tüköre. Életében tisztelet, halála után hálás kegyelet övedzi nevét.

V. A.

DEÁK MIKLÓS.

(1861—1926.)

Á szép Nyikó völgyének magasan szárnyaló pacsirtája elhallgatott. Mint derült égből a villámcsapás, olyan váratlanul némult el ajkán az Isten ígéje. Mint katona az őrállomáson, ott állott még élete utolsó napján is a székelyszentmihályi szószéken, ahonnan olyan hosszú időn keresztül profétai lélekkel s ihletett ajkakkal tüzelte drága székelyszentmihályi testvéreit az istenországba követésére. Azok közé a lelkipásztorok közé tartozott, akik megértették a népet s akiket megértett és szeretett a nép is. Alig van az evangéliumnak egyházunkban zengzetesebb szavu hirdetője, mint ő volt. A madaraktól és virágoktól tanulta

azt a nyelvet, amelynek utánozhatatlan szépségével elbűvölte, megbabonázta hallgatóit.

A saját szülőföldjének lett prófétája. De rajta még sem teljesedett be Jézus mondása. Hívei, vérei és testvérei szerették és megbecsülték. Szerették, nemcsak szép beszédeiért, hanem szép cselekedeteiért is. Simulékony egyénisége, rokonszenves magatartása az ellentéteket nem élezte ki, hanem azokat elenyésztette. Nem a harcos próféta, hanem a békének szelid lelkű követe volt. Önkénytelenül is tiszteletet ébresztett maga iránt. Mint a jó lelkipásztorhoz illik, fölvette a szegények és elhagyottak gondját. Vigasztalta a szenvedőket, segítette a szűkölködőket. A nagy apostollal tartott, akinek élete sem volt drága, csak hogy elvégezhesse az Úrtól vett szolgálatot. Nagy mező jutott neki osztályrészébe a mi kicsiny egyházunkból. Székelyszentmihály, a két Bencéd és Kobát-Demeterfalva unitárius népét legeltette. De ő nem vezett el a széles mezőben. Lelke annak minden kis zúgát bevilágította. Tanáccsal és támogatással mindenütt ott volt. Az övéi közül egy is el nem vezett. Hűséges szolga volt, aki nemesen harcolta az élet harcát. Most már letette küzdő fegyvereit e földön. De mivel *itt* hívnek találtatott, hisszük, hogy *ott* még többet bíznak reá.

V. A.

K. NAGY GYULA EMLÉKE.¹

1854—1926.

„Elég immár az én életem! Most oh Uram, vedd el az én lelkemet.“ I. Kir. 19. r. 4. v. A sors haragjától s a király bosszujától üldözött és elfáradt, tűzlelkű Ilyés prófétának eme bánatos szavai találnak visszhangot lelkemben, a te koporsódnál, feledhetetlen emlékü Gyula barátunk! Oh, mert utóbbi időben, amidőn életednek addig tiszta fényben tündöklő napja, sötét felhőbe hanyatlott alá, bizalmas körben te is sokszor hangoztattad, hogy elég immár a te életed. S amíg sokan a koporsóknál apró gyertyákat gyujtanak, hogy azok misztikus fényénél hűlassák fájó könnyeiket a kedves halott koporsójára s a lassu pislogással önmagukat emésztő gyertyák figyelmeztessék a múlandóságra: addig én a te koporsódnál az *emlékezet fákláját* szeretném meggyujtani, hogy annak lobogó fényénél földidézsem még egyszer életedet s avval együtt egy darab magyar multat. Hiszen jól tudom, hogy te is milyen boldog voltál, amidőn a jelen gyötrelmei közben egy-egy pillanatra visszaálmodhattad azt a derüs multat, amikor még az

¹ Kolozsvárt 1926. okt. 2-án az unitárius kollégium előcsarnokából történt temetésén mondott beszéd.

öröm és boldogság virágai nyíltak számodra. Életedben is ártatlan tréfáiddal, kedves humoroddal sok bánatot elűztél. Hadd feledtesse egy pillanatra koporsód is jelenünk lehangoló keserveit.

Az emlékezet fátylójának lobogó fénye mellett megelevenedik előttem az annyi drága történelmi emlékekkel megszentelt Torda városának mult századbeli képe. Megjelenik a testben és lélekben hatalmas, imádságos ajku pap, Albert János: a klasztrikus műveltségű és az egyházi szónoklat nagymestere: Derzsi Károly, a merész íveléssel nekilendült, de korán szárnyaszegett. Pálffy Károly. Közöttük ott vagy te is ifjui lélekkel, szép tehetségekkel és nagy ambíciókkal. A komoly iskolai munka után vidám baráti társaság verődik össze. Szikráznak a szellemek s folynak a jó izü tréfák és ártatlan anekdoták az ajkakra. De a vidám szórakozás mellett találsz időt és alkalmat, hogy szárnyaidat növeljed, tudásodat gazdagítsad és művészi tehetségeidet fejleszted. Lassanként kinőttél a vidéki kis város akkori viszonyai közül. Egyházunk vezetősege ide, az ősi Alma Materhez szólított, hogy tudásodat és művészi tehetségeidet itt szélesebb körben érvényesíthesd. Hiv voltál a kevesen s többet bíztak reád.

Éppen jó időben kerültél a kolozsvári főgimnáziumhoz. Tanuja voltál egy kedves pátriárkális korszak lezárulásának ott a régi gimn. épületben s végigéltél egy szép és dicsőséges korszakot itt az új intézetben. Te is egyike voltál azoknak, akik ezt az intézetet az ország legjobbhírű intézetei közé emelték. Nem a rideg paragrafusok irányítottak az ifjúsággal való érintkezésedben, hanem művészi lelkedet és egyéniségedet vitted bele tanári munkádba. Így fejlesztetted tanítványaid lelkében a szép érzését. Egyházi és állami előjáróid mindig az elismerés hangján szólottak működésedről. Tanítványaid lelkébe pedig kitörülhetetlenül irtad be nevedet ama vidám ötletekkel, szellemes megjegyzésekkel, amelyek által a tanórák komoly, verejtékes légkörébe annyi fényt, derüt és jó kedvet varázsoltál. De ezenkívül sziporkázó szellemed hányszor neveltette meg a fehér-asztal mellett a komoly tanácskozásban elfaradt Főtanácsi tagokat tréfás alakba foglalt, de nagy igazságokat tartalmazó klasszikus versekkel. Oh régi szép idők! Boldog emlékek, amikor még tudtunk minden gond nélkül vidáman múlatni és nevetni.

Azután jött a rettenetes háború. A gondok napról-napra nehezebbek lettek a családban és iskolában. A kettőzött munka s a nap-nap után növekvő aggodalmak súlya alatt mindinkább kopott a ruházatunkkal együtt a szellemünk is. Lejtőre jutottunk, amelyen feltartóztatlanul csúsztunk lefelé. Hányszor sírtad vissza a régi szép idöket és erkölcsöket! De néked családi életedben is nagy veszteséget okozott a háború nyomorúsága. Elveszítetted hűséges élettársadat. Azt az élettársat, aki a családi

élet minden gondját levette rólad, aki elleste gondolataidat, kitalálta kívánságaidat. Felborult az addig olyan boldog családi életed. Ez a veszteség halálos tördőfés volt érzékeny sziveden. Azóta csak testileg voltál e földön, de lelked állandóan ott az örökkévalóság téerein elköltözött kedveseid szellemével társalgott. Hiában vett, mint őriző angyal, gondoskodásának szárnyai alá a jóságos testvér, ki gyöngéd figyelmével, szerető önfeláldozásával igyekezett feledtetni az öregség terheit s az egyedülvalóság keserveit: te mint a párja vesztett madár, csak keseregtél, vergődöttél és hervadtál.

De még nagyobb próba is volt hátra: súlyos betegség támadott meg. A kedves humor megfagyott ajkadon s a régi rímek nem csengettek többé. Rommá lett egykori bohém lelkednek a temploma. Mondhatni élő halottá lettél. Ebben a sötét éjszakában sokszor fohászoktál: „Elég immár az életem, most oh Uram vedd el az én lelkemet.” Kívánságod teljesült. Te ime megtaláltad a kívánt nyugalmat. Most már nem fáj semmi. De én csüggedten kérhetném koporsódnál: ez hát az emberi élet? A nap azért önti reánk egy ideig tündöklő sugarait, hogy azután reménytelen sötét éjszakába hulljon alá? Negyvennégy évi hűséges és becsületes munkának ez volna minden jutalma? De mégsem kérdem, mert én hiszek Istenben s az örökéletben. Hiszek a jövődő igazságszolgáltatásban. Ebben a hitben imádkozzunk!

Vári Albert.

IRODALOM.

Bölony Vilmos : „Prófétáljatok.“ Egyházi beszédek. Sz.-Udvarhely. 1925. Globus-könyvnyomda. 87. l.

Bölony Vilmos sz.-udvarhelyi lelkész, akit folyóiratunkból ismernek olvasóink, 15 egyházi beszédet bocsátott nyilvánosságra. Szeretnénk a beszédekkel egyenkint foglalkozni, mert megérdemelnék a fáradságot. A tárgyilagos kritikát is megbírnák. Azonban a rendelkezésünkre álló tér szűk. Ezért csak általánosságban számolunk be észrevételeinkről.

Mindenek előtt jólesően állapítjuk meg, hogy irónak vannak beszéd-témái és a témáknak megfelelő gondolatai. Beszédei nem üres szalma cséplések, hanem mindenik egy-egy súlyos kéve, amelynek van magva. Gondolatai a magasban szárnyalnak s beszédeivel a legtöbbször elvi kérdéseket tisztáz és problémákat igyekszik megoldani. Egyfelől ebben találjuk a magyarázatát annak, hogy nem elég közvetlenek. A kor hangulatát tükrözik vissza, de nagy általánosságban mozognak. Már pedig az egyházi beszédnél egyik főkíváncsi, hogy tisztán mutasson rá a célra, melyet elakar érni. Az mindenik beszédből kiérzik, hogy a jelenvaló rossz világ helyébe egy szebb, jobb és eszményibb világot akar. És ez a szándéka, ez a törekvése minden elismerést megérdemel. Azonban e cél eléréséhez olyan egyetemes eszközökre mutat rá, amelyek így az egyes embert érintetlenül hagyják. Már pedig az egyének javulása nélkül nehezen fog a társadalom megjavulni. Bölony a prófétai szó varázsával egy csapásra szeretné újra teremteni ezt a megbomlott világot.

Egy pár beszédben súlyos szerkezeti hibát találunk. Így az év utolsó vasárnapi beszédben a 45-ik lapon. A beszéd címe : „Minden mulónak mulhatatlanja.“ Már a cím érthetetlen. Isten örökkévalóságát világosabban is ki lehet fejezni. De nagyobb hiba az, hogy a bevezetésben tulajdonképpen kifejti a tárgyat. Eléri a beszéd legmagasabb pontját. Azután gondolataival mind